

РЕШЕНИЕ

№ 42

гр. Велико Търново, 20.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ПЪРВИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНКО ЯНЕВ

Членове: ГАЛИНА КОСЕВА
ДИМИТРИНКА ГАЙНОВА

при участието на секретаря МИЛЕНА СТ. ГУШЕВА
като разгледа докладваното от ГАЛИНА КОСЕВА Въззивно гражданско дело
№ 20234000500471 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 260002/ 02.06.2023г. по гр. д. №461/2019г. ОС- Русе е осъдил „ОЗК Застраховане" АД, ЕИК 121265177, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Света София" № 7, ет. 5, да заплати на И. И. В., ЕГН *****, сумата 150 000 лв. обезщетение по чл. 226, ал.1 КЗ (отм.) за неимуществени вреди, представляващи претърпени физически и психически болки и страдания от смъртта на сина й И. Д. А. при ПТП, причинено на 19.07.2014г. в землището на гр. Бяла обл. Русе на първокласен път 1-5 - гр. Русе- гр. В. Търново, в района на км. 58+500 по вина на Х. Б.- турски гражданин, род. на 25.02.1960г. в гр. Аванос, окръг Невшехир, Република Турция при управление на товарен автомобил- „DAF FT 95.480" с рег. № 41 ТВ *** и полуремарке „TIRSAN" с рег. №41 U 4139, за който дружеството имало сключена застраховка "Гражданска отговорност", ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 17.07.2017г. до окончателното й изплащане, както и 7500 лв. разноски по делото, като е отхвърлил иска за заплащане на обезщетение за забава в размер на законната лихва върху присъденото обезщетение за неимуществени вреди за периода от 19.07.2014г. до 16.07.2017г., като погасен по давност.

„ОЗК Застраховане" АД, ЕИК 121265177 е осъдено да заплати в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Окръжен съд Русе, сумата в размер на 6000 лв., на основание чл. 78, ал.6 ГПК.

В законният срок решението е обжалвано от „ОЗК Застраховане“ АД, ЕИК 121265177, чрез адв. Т. Т., в частта, в която искът е уважен за сумата над 60 000 лева, определен е начален момент за дължимост на лихвата върху обезщетението от 17.07.2017г. и са присъдени разноски над обжалваемия размер от посочените суми, като неправилно, незаконосъобразно, постановено в противоречие с материалния и процесуалния закон, необосновано и несъобразено със събраните по делото доказателства. В жалбата са изложени възражения, че неправилно съдът не приел съпричиняване от страна на пострадалия- между изпреварващия товарен автомобил и края на пътното платно имало разстояние в размер на 1,84 м., през което мотоциклетът е можел спокойно да премине, без да навлиза в пътния банкет; като избрал да премине именно оттам, а не да спре или да се размине преминавайки през платното, покойният сам поставил живота си в опасност; пострадалият е бил единствено с поставена каска, но без протектори. Липсвало съприкосновение между камиона и мотоциклета на починалия, а неправилните му действия по напускане на пътното платно и навлизане в банкета довели до подхлъзването и леталния резултат. Уврежданията нямало да настъпят, ако покойният е предприел аварийно спиране, вместо прекомерно да завишава риска за живота и здравето си, избирайки да навлезе в банкета. Обстоятелството, че съприкосновение на МПС изобщо няма, само по себе си доказвало наличието на достатъчна странична дистанция, през която мотоциклета е можел да премине. От обективните факти- липса на друг паднал или загубил устойчивост мотоциклет или мотоциклетист следвало, че завихрящите сили не са били достатъчно интензивни да завлекат покойния и предизвикат падането му. В процесния случай следвало да се приеме, че Андреев допринесъл за настъпване на ПТП в степен от поне 50%. Първоинстанционният съд неправилно определил размера на дължимото обезщетение за ищцата- 150 000 лева, завишавайки го над обичайният размер на присъжданите обезщетения при дела със сходен предмет, в разрез с критерия за справедливост. Неправилно била присъдена дължимата лихва от събитието- 17.07.2017г., а не от датата на уведомяване на застрахователя съгласно чл.496 КЗ.

Претендирано е решението да се отмени в обжалваната част и претенциите да се охвърлят- за сумата над 60 000 лева обезщетение за претърпени неимуществени вреди; за лихва от 17.07.2017г. до окончателното изплащане на главницата; за съответните разноски. Претендират се разноски.

Апелативен съд Велико Търново, като взе предвид доказателствата по делото, възраженията във въззивната жалба и становищата на страните, съобразно правомощията си по чл.269 ГПК, намира за установено следното:

И. И. В. от гр. Русе е претендирала присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 150 000 лева, претърпени в резултат от смъртта на сина ѝ И. Д. А., починал на 19.07.2014г. при ПТП по пътя Русе-Велико Търново в района на км 58+500 непосредствено след гр. Бяла преди разклона за гр. София.

За настъпилото ПТП е налице вляла в сила на 19.01.2023г. присъда по НОХД № 545/2019 на РОС, с която Х. Б.- турски гражданин, е признат за виновен в това, че на 19.07.2014г. в землището на гр. Бяла обл. Русе на

първокласен път 1-5 - гр. Русе- гр. В. Търново, в района на км. 58+500 при управление на товарен автомобил - „DAF FT 95.480" с рег. № 41 ТВ *** и полуремарке „TIRSAN" с рег. № 41 U 4139, нарушил правилата за движение-чл. 42, ал. 2, т. 2 и т. 3 ЗДвП и по непредпазливост причинил смъртта на И. Д. А. от гр. Русе, поради което и на основание чл. 343, ал. 1, пр. 3, б. „в", вр. чл. 342, ал. 1, 1 НК е осъден на наказание лишаване от свобода за срок от две години, чието изтърпяване е отложено за срок от 3 години на основание чл. 66, ал. 1 НК, считано от влизане на присъдата в законна сила.

Не се спори по делото наличието на валидно сключен застрахователен договор със ЗАД „ОЗК Застраховане" АД по застраховка "Гражданска отговорност" към момента на настъпване на ПТП за товарния автомобил, участвал в произшествието и управляван от Х. Б.- турски гражданин.

С оглед заключението на съдебно- автотехническата експертиза, приета като доказателство по делото и неоспорена от страните, първоинстанционният съд е установил механизма на настъпилото ПТП и неоснователността на направеното от ответната застрахователна компания възражение за съпричиняване от страна на пострадалия:

Около 18:20 часа, през светлата част от денонощието, на път 1-5 се е движила колона от мотоциклети в посока към гр. Велико Търново, третият от които управляван от И. А., а състав от превозни средства, образуван от седлови влекач „DAF FT 95.480" с рег. № 41 ТВ *** и полуремарке „TIRSAN" с рег. № 41 U 4139, управляван от Х. Б., е изпреварвал друг състав от превозни средства, поради което се е оказал в лентата на движение на мотоциклетите. И. А. с мотоциклета си преминал най- вдясно в полагащата му се лента за движение, но предната му дясна част излязла на банката, поради което загубил устойчивост и моторът е започнал да се плъзга по лявата си страна на пътната настилка, насочен към десния край на платното за движение. Водачът паднал на пътното платно и получил тежка травма в областта на черепа и първия прешлен, довело до увреждане на продълговатия мозък, при което е настъпила смъртта му.

Прието е, че не е налице съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия И. А.- по време на произшествието мотоциклетистът е бил с правилно поставена каска и съприкосновение между него и товарната композиция не е имало; установено е, че не е употребил алкохол и скоростта му в момента на загубата на устойчивост и началото на плъзгането му по пътната настилка е била в интервала от 28 до 35 км/ч.; и в двата варианта разгледани от вещото лице за определяне на възможността мотоциклетистът да премине безпрепятствено до изпреварващият състав, управляван от Х. Б., не е съществувала техническа възможност за преминаване или престояване на мотоциклета до състава, управляван от Х. Б..

Първоинстанционният съд е определил размера на обезщетението за неимуществени вреди, като е посочил, че съобразява следното:

Смъртта на дете на всякаква възраст и при всякакви обстоятелства е най- тежкия удар, който родител може да преживее, поради което трудно може паричен еквивалент да компенсирате тежката загуба. От показанията на разпитаните по делото свидетели е установена силната емоционална връзка между починалия и неговата майка, тяхната дълбока привързаност един към

друг, промяната в ежедневието на ищцата, вследствие на инцидента в емоционален и чисто битов аспект. Майката е била на 65г., когато е загубила сина си, а починалият- на 36г., като неговата преждевременната загуба е променила живота ѝ рязко и трайно в негативна насока, лишила я е завинаги от обичта на нейния син, от близостта със собственото ѝ дете, от възможността да общува с него и да е част от неговия живот. Смъртта на И. е била изненадваща и неочаквана, страданията на ищцата са обусловени и от лишаването ѝ от възможността да разчита на моралната и духовна подкрепа на сина си за в бъдеще.

Видно от гореизложеното елементите от правопораждащия фактически състав на вземането по прекия иск с правно основание чл. 226 от КЗ (отм.), приложим на осн. § 22 от ПЗР на КЗ, са налице.

Спорен пред въззивната инстанция е въпросът относно размера на дължимото обезщетение за неимуществени вреди, както и налице ли е съпричиняване от страна на пострадалият за настъпване на вредоносният резултат.

По размера на определеното обезщетение за неимуществени вреди:

Като родител на починалият И. А. /негова майка/, ищцата е сред лицата, които съгласно ППВС 4/61 имат право да търсят обезщетение за неимуществени вреди при причинена смърт, за репарирание на действително претърпените болки и страдания, които подлежат на пълно доказване по делото. Поради естеството на съществувала житейска връзка е логично да се предполага, че в продължителен период от време тя е търпяла значителни по степен морални болки и страдания от загубата му.

Въззивната инстанция споделя изводите на ОС- Русе, че ищцата и починалият ѝ син са били в много добри отношения, поддържали са връзка, виждали са се ежедневно, работили са заедно- тя е помагала в бизнеса му и в резултат на внезапната му и преждевременна смърт живота ѝ коренно се променил, изпитвала е болка и страдание, лишена е била от подкрепата му- емоционална и финансова. Загубата на едно от децата на ищцата, при внезапният неочакван начин по който това е станало, безспорно е довело до емоционално изживяване на болки и страдания. Но следва да се отчетат и обстоятелствата, че починалият е имал самостоятелен живот и собствено семейство, за което се е грижил, въпреки, че майката е присъствала активно в живота му. Както са посочили разпитаните по делото свидетели, И. А. от около 15- години е заживял на съпругески начала със св. М. К., родило им се дете и са имали самостоятелно домакинство и живот. Предвид изложеното настоящата инстанция намира, че извън близката степен на родство, следва да се съобрази и факта, че отношенията между ищцата и сина ѝ се основават на емоционална връзка, но не и на никакви особени обстоятелства, налагащи особена уязвимост на преживелия родственик поради преждевременна смърт на член от семейството. Като такива в практиката най- често се възприемат осуетени възможности на млади хора да ползват грижи от родителите си до изграждането на свое семейство, като и особени случаи некомпенсируема загуба на лице, полагащо грижи за уязвим поради физически или емоционален дефицит близък родственик. В случая тези хипотези не са налице.

Следва да се отчетат общественото-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие-средата на 2014г., и наложилите се морални норми в обществото, респ. съобразно съдебната практика, за да определи справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение. В случая произшествието е настъпило на 19.07.2014г., като размерът на обезщетението следва да се определи според стандарта на живот и общественото-икономическите условия в страната към датата на деликта, за да не се превърне в източник на неоснователно обогатяване. В този смисъл следва да се съобрази, че лимитът на застрахователната отговорност към момента на ПТП при две или повече пострадали лица /в случая видно от данните по делото детето и жената на починалият са предявили иски в отделно производство/, е 5 000 000 лева. Показател за икономическите условия с страната е и размерът на минималната работна заплата, която към момента на ПТП е била 340 лева.

Съобразявайки гореизложените обстоятелства, икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното ПТП- 19.07.2014г., настоящият състав на ВТАС приема, че към датата на увреждането справедливото по смисъла на чл.52 ЗЗД обезщетение е в размер на сумата от 80 000 лева.

Предвид изложеното решение на първата инстанция следва да се отмени за разликата над тази сума до присъдената от 150 000 лева, ведно с лихвата и вместо него да се постанови друго, с което предявеният иск да се отхвърли за тази част.

Въззивната инстанция споделя изводите на ОС- Русе за неоснователност и недоказаност на възражението за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалият:

Изводът за наличие на съпричиняване не може да почива на предположения, а следва да се основава на доказани по несъмнен начин конкретни действия или бездействия на пострадалия, с които той обективно е способствал за вредоносния резултат, като е създал условия или е улеснил неговото настъпване. Намаляване на обезщетението за вреди на основание чл.51 ал.2 ЗЗД е допустимо само ако са събрани категорични доказателства, че вредите не биха настъпили или биха били в по-малък обем. В случая по настоящото дело такива не са налице. Изводът на първоинстанционният съд за недоказаност на възражението за съпричиняване по смисъла на чл.51 ал.2 ЗЗД е основан на заключението на приетата по делото автотехническа експертиза, както и разясненията, дадени от вещото лице при изслушването му по реда на чл. 200 ГПК. Неоснователно е възражението, че за мотоциклетиста е съществувала обективна възможност да спре преди мястото на падането, или да премине безпрепятствено при наличието на достатъчна странична дистанция. Вещото лице изрично е посочило и в заключението си /л.160 от делото т.4.5/ и в с.з. на 25.05.2023г. /л.174/, че не е съществувала техническа възможност за преминаване или престояване на мотоциклета до състава, управляван от Х. Б.. Експертизата не е оспорена от страните и е приета като доказателство по делото в с.з. на 25.05.2023г. от първоинстанционният съд. Наличието на други експертизи, в досъдебното или наказателното производство, дори да сочат други изводи /отразени в решенията по нохд/, не могат да бъдат ценени в настоящото дело. Изключена

е процесуалната възможност заключение, дадено в друго производство да се цени в общия исков процес като експертно заключение, без вещото лице да е определено от съда и без заключението да е прието от решаващия делото граждански съд, предвид непосредственото възприемане от страните на депозираното заключение и правото на защита съобразно възможността, както да с е задават въпроси на вещото лице, така и да се оспори заключението по предвидения ред.

Въззивната инстанция споделя изводите на ОС- Русе по отношение датата, от която е присъдена законната лихва върху обезщетението и счита за неоснователно възражението във въззивната жалба, че същата в случая следвало да се дължи от уведомяване на застрахователя съгласно чл.496 КЗ. Исковата молба е предявена пред съда на 17.07.2019г., за произшествие станало на 19.07.2014г.- т.е. 5 години след настъпилото ПТП, като съгласно пар.22 от ПЗР на КЗ от 2015г. за застрахователните договори, сключени преди влизането в сила на този кодекс /каквото е в случая/, се прилага част четвърта от КЗ /отм./, освен ако страните договорят друго след влизането в сила на този кодекс. Няма данни да е уговорено друго по настоящият правен казус, а съобразно КЗ /отм./, по предявен иск с правно основание чл. 226, ал. 1 КЗ (отм.), законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди следва да бъде присъждана от датата на увреждането, като арг. в тази насока се извежда и от принципното тълкуване, дадено в т. 2 на ППВС № 2/1981г., както е посочил и ОС- Русе. В случая лихвата е присъдена от по- късна дата- 17.07.2017г., тъй като първата инстанция е приела, че за периода 19.07.2014г. до 16.07.2017г. претенцията за лихви е погасена по давност и в тази част няма подадена въззивна жалба.

Разноски с оглед изхода на делото: на жалбоподателя следва да се присъдят разноски за първата инстанция в размер на 2 719 лева, а за въззивното производство- 3432 лева; на Ив. В. се дължат разноски за първата инстанция в размер на сумата 3 975 лева и следва да й бъдат присъдени разноски за въззивното производство- 6045 лева.

Решението на първата инстанция следва да се отмени и в частта, в която е присъдена ДТ в полза на ОС- Русе над сумата 3 200 лева.

Водим от гореизложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260002/ 02.06.2023г. по гр. д. №461/2019г. на ОС- Русе в частта, с която ОЗК „Застраховане“ АД, ЕИК121265177 е осъдено да заплати на осн. чл.226 ал.1 КЗ /отм./ на И. И. В. ЕГН:***** сумата, представляваща разликата над 80 000 лева до 150 000 лева- обезщетение за претърпени неимуществени вреди, ведно със законната лихва върху обезщетението от 17.07.2017г. и разноски над сумата 3 975 лева, както и в частта, с която ОЗК „Застраховане“ АД е осъдено да заплати в полза на ОС- Русе ДТ в размер над сумата над 3 200 лева, вместо което ПОСТАНОВИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от И. И. В. ЕГН:***** против ОЗК „Застраховане“ АД, ЕИК 121265177, иск по чл.226 ал.1 КЗ /отм./ за сумата над 80 000 лева до 150 000 лева, представляваща обезщетение за

неимуществени вреди, претърпени в резултат от смъртта на И. Д. А., настъпила при ПТП на 19.07.2014г., ведно със законната лихва върху разликата от датата на произшествието до окончателното изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА И. И. В. ЕГН:*****, да заплати на ОЗК „Застраховане“ АД, ЕИК 121265177, разноски за двете съдебни инстанции в размер на сумата 6 151 лева.

Осъжда ОЗК „Застраховане“ АД, ЕИК 121265177, да заплати на И. И. В. ЕГН:*****, разноски за въззивната инстанция в размер на сумата 6 045 лева.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването му на страните, при условията на чл. 280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____